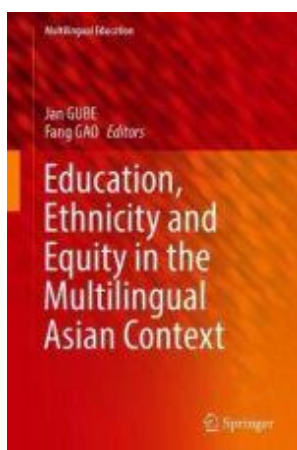

Jan Gube – Fang Gao (eds.)

The Multilingual Education: Education, Ethnicity and Equity in Multilingual Asian Context (*Keresza Kumera Chali*)

SPRINGER NATURE. SINGAPORE. 2019. 285 OLDAL

A többnyelvű oktatás aktuális kérdéseiről ázsiai kontextusban

A többnyelvű oktatás biztosítása elengedhetetlen ahhoz, hogy a nyelvi-etnikai kisebbségek számára is hozzáférhetővé váljon a magas szintű oktatás, amely a társadalmi egyenlőség egyik építőköve. Az UNESCO már klasszikusnak számító kijelentése szerint axiómaértékű, vagy legalábbis annak kellene lennie, hogy a gyerekek saját nyelvükön tanulhassanak szerte a világon. A nyelvi sokszínű országokban az oktatás nyelve(i)vel kapcsolatos döntések kulcsfontosságú hatással lehetnek a tanulmányi előmenetelre. Közismert, hogy a tanulók saját, elsődleges nyelvének a használata az írás, az olvasás, majd a tananyag megtanulásához a legbiztosabb alapot jelenti az első iskolai években, de a továbbtanuláshoz, valamint a további nyelvek elsajátításához szükséges képességek és ismeretek megszerzéséhez is (például Cummins 2009). Az oktatásfejlesztők egyre inkább fel- és elismerik a tanítási nyelv(ek) szerepét az oktatáshoz való hozzáférésben, az oktatás minőségében és az egyenlőség kérdésében, különösen a társadalmilag marginalizált helyzetűek esetében (például Benson 2016). Néhány évvel ezelőtt az Early Grade Reading Assessment eredményei szintén arra figyelmeztették a politika és a szakma képviselőit, hogy legalább az olvasás- és az írástudás elsajátítása során szükséges volna, hogy mindenki a saját (egyik) anyanyelvén tehesse ezt meg (Benson–Wong 2015). Noha a többnyelvű oktatás jelentőségét illető tudatosság az első lépés a cél eléréséhez, további intézkedésekre is szükség volna, tekintettel arra, hogy a világ népességének megközelítőleg 40%-a (2012-es adatok szerint) a mai napig nem tanulhat olyan nyelven, amelyen beszél és/vagy amelyet megért (Walter–Benson 2012). Bár önmagában ez sem elég a változáshoz, fontos lépés a kérdéssel kapcsolatos tudományos kutatások elvégzése és az eredmények bemutatása minél szélesebb körökben.

Az itt bemutatott kötet a bevezető fejezeten túl három nagy egységben tizenöt tanulmányt tartalmaz ebben a témában. Noha a szerzők többféle földrajzi területen, különféle közösségek körében, változatos elméletek alapján és módszerekkel végzik a kutatásaikat, abban mindannyian egyetértenek, hogy az oktatási rendszerek jellegének óriási szerepe van nemcsak a tanulók és a tanárok, azaz az iskolai élet, hanem a kisebbségekkel kapcsolatos törvényalkotás terén is. A fejezetek döntő részben Hongkongban élő közösségekre fókuszálnak, de több más kisebbségi csoport anyanyelvi használati

lehetőségeit is felméri, miközben a következő általános kérdésekre keresnek válaszokat: Milyen gyakorlat jellemzi az egyes ázsiai etnikai kisebbségek nyelvhasználatát? Milyen pozícióval rendelkeznek ezek az ázsiai társadalmak nyelvi tájképén? Mi mondható el az etnikai kisebbségi identitás építésének, fejlődésének a dinamikájáról Ázsiában? Milyen hatással van az etnikai kisebbségekre vonatkozó oktatáspolitikai és a mindennapi gyakorlat az ázsiai társadalmak általános hatalmi és politikai viszonyaira?

Az első tanulmány Hongkongban élő dél-ázsiaiak nyelvtanulásának vizsgálatával világít rá az egyenlőtlen bánásmód egyik megnyilvánulására: arra, hogy az alanyoknak a helyi tanulóktól elszigetelve kellett megtanulniuk a kínai (kantoni) nyelvet, és ez voltaképpen ellehetetlenítette, hogy ezt valós élethelyzetekben gyakorolhassák, ezáltal magasabb szinten sajátíthassák el. A szerzők, Byrom, Wong és Boulton arra figyelmeztetnek, hogy mindez egyenlőtlenséget okoz az iskolaválasztásban, a felvételi eljárásban, így a későbbi életükben való boldogulásban is. A következő fejezetben Thapa ugyancsak hongkongi kisebbségi tanulókat vizsgál: két nepáli diák nyelvtanulása és identitása közötti összefüggéseket ismertet. A tanulmány bemutatja a családi és az iskolai elvárások között feszülő konfliktust, azaz az oktatás nyelvei (kínai, angol) és a származási nyelv (nepáli) használatával kapcsolatos dilemmákat. Shan, Adamson és Liu egy Guizhou nevű kínai faluban végzett kutatásuk eredményéről számolnak be, ahol a mandarin, az angol és a kisebbségi miao nyelv megjelenési formáit vették számba a hirdetőtábláktól és különféle feliratoktól kezdve a kormányzati oldalakig. A falu nyelvi tájképe a környéken használt nyelvek egyenlőtlen státuszáról tanúskodott. Wong és Benson tanulmánya már derűlátóbb a Kambodzsában használt nyelvek helyzetéről, akár az őshonosakat (például khmer) illetően is. Hangsúlyozzák, hogy a többnyelvűség szempontjainak a beépítése az oktatáspolitikai döntésekbe nagymértékben hozzájárulhat az egyenlőtlenségek leküzdéséhez és ahhoz, hogy az őshonos népesség tagjai számára is elérhetővé váljon a magas színvonalú oktatás.

A kötet második egységét Fleming tanulmánya vezeti be, ugyancsak Hongkongban élő dél-ázsiai tanulók körében végzett kutatási eredményeiről ad számot. A fejezet bemutatja a diákok középiskolájának azokat a jó gyakorlatait, amelyek lehetőséget adnak a kulturális és nyelvi diverzitás jelenségeinek a megbeszélésére, az erről való tanulásra, és amelyek a kisebbségek közötti kommunikációra biztatnak. Arra is figyelmeztet azonban, hogy mindez olykor akaratlanul is kontraproduktív hatással bírhat. Gube és Burkholder dolgozata a rassz alapján megkülönböztetett etnikai kisebbségekkel foglalkozik, pontosabban a rasszizmus formáival Hongkong közéletében és oktatásában. Meggyőződésük, hogy a kulturális és nyelvi sokszínűségről, valamint a nemzetiségekről folyó diskurzus a kötet születésének idején még nem gyökeresedett meg eléggé, hiszen továbbra is a helyi, Hongkong-központú nyelvi és kulturális gyakorlathoz való alkalmazkodást várják el a vizsgált közösség tagjaitól. További probléma a szerzők szerint, hogy ugyanez az elvárás viszont nem vonatkozik olyan privilegizáltabb lakosokra, mint a bevándorlók és a kaukázusiak, így ez a megkülönböztetés ugyancsak hozzájárul a terület társadalmi hierarchiájához és megosztottságához. Ng és Kennedy filippínó fiatalok identitását vizsgálták ugyanitt, és azt találták, hogy az alanyok identitása tükrözi az iránti vágyukat, hogy állandó lakóhellyel rendelkezhessenek Hongkongban, miközben a rasszizmus különféle fokozataival is szembesülniük kell. Chang oroszországi koreaiak történetét és

transznacionális háttérét mutatja be, amelynek révén identitásukat és állampolgárságukat a társadalmi kontextustól függően, például a vágyott munkahelyi státusz eléréséhez képest határozzák meg és akár építik újra. A második rész záró tanulmányában Seong a Dél-Koreában élő bevándorlókat ért diszkriminációélményeiről számol be. Kutatási eredményei szerint a legtöbb bevándorló kirekesztőnek látja a társadalmat, ahol él, amely a munkában például túlóra és többletfeladatok teljesítését várja el tőlük. A tanulmány figyelmeztet arra, hogy nemcsak a bevándorlók dél-koreai integrálódását segítő programokra van szükség, hanem olyanokra is, amelyek a társadalmi elismertségüket, a befogadásukat és a jogaik védelmét támogatják.

Az utolsó, harmadik nagy egység Bhowmik tanulmányával indul, aki az etnikai kisebbségek iskolai lemorzsolódásának az okait kutatja. A vizsgálat helyszíne ezúttal is Hongkong. A szerző részletes beszámolót ad nemzetiségi tanulók, pedagógusok és más érintettek beszámolóinak alapján a nem kielégítő tanulmányi eredményekről, a túlkorosságról, a tanítási nyelvvel kapcsolatos nehézségekről, az alacsony szocioökonómiai státuszról és a rasszizmusról. Soto szintén Hongkong két középiskolájában végzett felmérést, és következtetései alapján, többekhez hasonlóan, azt hangsúlyozza, hogy a pedagógiai és a tanórai gyakorlat révén (is) fontos volna megerősíteni a kisebbségi tanulók elkötelezettségét saját közösségük, kultúrájuk, nyelvük iránt. Gao és Tsang olyan Kínában élő, koreai tanulók felsőoktatási terveit vizsgálták, akiknek a szülei erős társadalmi beágyazottsággal rendelkeznek, és közvetlenül, aktívan is részt vállalnak gyermekeik iskoláztatásában. Miként az várható volt, a szerzők igazolták a gazdasági és a kulturális tőke, valamint a szülői szerepvállalás mértéke közötti összefüggést, és azt találták, hogy mindez pozitívan hat a diákok hozzáállására az egyetemi képzést illetően. A következő fejezet Pakisztán oktatáspolitikáját elemzi abból a szempontból, hogy milyen módon jelennek meg benne a társadalmi igazságosság és a kulturális sokszínűség kérdései. Muhammad és Brett eredményei szerint Pakisztán többnemzetiségű és többvallású országnak tekint saját magára, miközben a nemzeti identitás ápolására is törekszik, iszlám nézőpontból. A könyv utolsó tanulmányában Park és Balitskaya az oroszországi Szahalin szigetén élő koreai diaszpóra oktatási kérdéseivel foglalkozik, bemutatva, milyen intézményes erőfeszítések vezettek a koreai nyelvtől való megfosztáshoz, majd ennek ismételt megjelenéséhez az oktatási rendszerben. A záró tanulmány egyúttal ajánlásokat is megfogalmaz ahhoz, miként erősíthetők hatékonyabban a gyökerek és az összetartozás az ázsiai társadalmak életében.

Mindezek alapján a kötet egyaránt hasznos és érdekes lehet azon oktatóknak, pedagógusoknak és kutatóknak, akik elmélyednének az oktatás, az etnikai hovatartozás, az anyanyelvi nevelés és a többnyelvűség, valamint az egyenlőség, illetve egyenlőtlenség aktuális kérdéseiben, ázsiai kontextusban. Méltán mondhatjuk, hogy a kutatási eredmények bemutatása nem öncélú, hiszen valamennyi sorával igazságosabb oktatási rendszerek és gyakorlat megvalósítását szorgalmazza és segíti.

Irodalom

- Benson, Carol 2016. Addressing Language of Instruction Issues in Education: Recommendations for Progress. Background Paper Commissioned by UNESCO for the Global Education Monitoring Report 2016. Paris. <http://unesdoc.unesco.org/images/0024/002455/245575E.pdf> (2021. január 10.)
- Benson, Carol – Wong, Kevin M. 2015. Development Discourse on Language of Instruction and Literacy: Sound Policy and Ubuntu, or Lip Service? *Reconsidering Development* 4/1: 1–16.
- Cummins, Jim 2009. Fundamental psycholinguistic and sociological principles underlying educational success for linguistic minority students. In: Skutnabb-Kangas, Tove – Philipson, Robert – Mohanty, Ajit K. – Panda, Minati 2009. *Social Justice through Multilingual Education*. De Gruyter. Berlin. 19–35.
- Walter, Stephen L. – Benson, Carol 2012. Language Policy and Medium of Instruction in Formal Education. In: Spolsky, Bernard (ed.) *The Cambridge Handbook of Language Policy*. Cambridge University Press. Cambridge. 278–300.

Chali, Keresza Kumera: On current issues of multilingual education in an Asian context

Az írás szerzőjéről

Keresza Kumera Chali

doktori hallgató
Pannon Egyetem
Többnyelvűségi Doktori Iskola, Veszprém
karaacaalii[kukac]gmail.com